[2018] 14 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1118

ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਦੁਆਰਕਾਧੀਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ

(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 5802 ਆਫ 2018)

07 ਦਸੰਬਰ, 2018

[ਉਦੈ ਉਮੇਸ਼ ਲਲਿਤ ਅਤੇ ਆਰ. ਸੁਭਾਸ਼ ਰੈਡੀ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਖਪਤਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1986: ਧਾਰਾ 2(1)(ਬੀ)(iv), 12(ਸੀ) ਅਤੇ 13(6) - ਧਾਰਾ 2(1)(ਬੀ)(iv) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ "ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਖਪਤਕਾਰ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਿੱਤ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖਪਤਕਾਰ ਹਨ" - ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ - ਧਾਰਾ 2(1)(ਬੀ)(iv) ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ - ਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ। 1 ਰ. 8 - ਧਾਰਨ: ਧਾਰਾ 13(6) ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਟੈਕਸਟ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਧਾਰਾ 1 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 2(1)(ਬੀ)(iv)-ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਖਪਤਕਾਰ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਿੱਤ ਵਾਲੇ ਕਈ ਖਪਤਕਾਰ ਹਨ", ਓਰ. 1 ਆਰ. 8 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਇਸ ਸੋਧ ਦੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ - ਧਾਰਾ 12(1)(ਸੀ) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਮੀਕਰਨ "ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਲ" ਨੂੰ ਧਾਰਾ 13(6) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਧਾਰਾ 12(1)(ਸੀ) ਅਤੇ 13(6) ਸੁਤੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕੋ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੇ ਹਨ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਪਤਕਾਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਿੱਤ ਵਾਲੇ ਕਈ ਖਪਤਕਾਰ ਹਨ, ਓਰ. 1 ਆਰ. 8 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ - ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁਝ ਅਲਾਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 12(1)(ਸੀ) – ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1908 - ਜਾਂ 1 ਰ. 8. ਐੱਫ

ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:

1.1 ਖਪਤਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1986 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(1)(ਬੀ) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (iv) ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਵਿਆਖਿਆ "ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਪਤਕਾਰ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਿੱਤ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖਪਤਕਾਰ ਹਨ" ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਧਾਰਾ 12(1) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਜੋੜ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ "... ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਲ, ਸਾਰੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ"। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 12(1) ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉਪ-ਧਾਰਾ 'ਏ' ਤੋਂ 'ਡੀ' ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਚਾਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, "... ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ

ਫੋਰਮ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਲ"। ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਸੰਦਰਭ ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(6) ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜੋ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਧਾਰਾ 2(1)(ਬੀ)(iv) ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਯੋਗ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਆਰਡਰ 1 ਸੀਪੀਸੀ,1908 ਦੇ ਨਿਯਮ 8 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਇਸ ਸੋਧ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਹਰੇਕ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹੁਕਮ, "ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ" ਕਾਫ਼ੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 11, 12][1128- ਬੀ-ਐਫ]

1.3 ਧਾਰਾ 13(6) ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਟੈਕਸਟ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਧਾਰਾ 2(1)(ਬੀ)(iv) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਆਰਡਰ 1 ਨਿਯਮ 8 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਇਸ ਸੋਧ ਦੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 12(1)(ਸੀ) ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀ "ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਲ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 13(6) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਕਤ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸੰਦਰਭ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 12(1)(ਸੀ) ਅਤੇ 13(6) ਸੁਤੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕੋ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 13][1128- ਐੱਫ - ਐੱਚ]

1.4 ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ "ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਪਤਕਾਰ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਿੱਤ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖਪਤਕਾਰ ਹਨ" ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਵ ਵਿਆਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਨਿਵਾਰਣ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਆਸਾਨ, ਲਾਗਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(6) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਆਰਡਰ । ਨਿਯਮ 8 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਆਗਿਆ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਮਾਨ ਸਥਾਨ ਵਾਲੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਧਾਰਾ 12(1)(ਸੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ । ਨਿਯਮ 8 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੰਨ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਖਪਤਕਾਰ/ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(1)(ਸੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਯਕੀਨਨ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਦਲੀਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੁਝ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਉੱਚ ਵਿੱਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੇ ਫੋਰਮ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ ਜਿੱਥੇ, ਪਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸਮੂਹਿਕ ਕਾਰਨ

ਲਈ, ਕਾਰਵਾਈ ਉੱਚ ਵਿੱਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੇ ਫੋਰਮ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। [ਪੈਰਾ 14][1129- ਏ- ਐੱਫ]

1.6 ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਖਪਤਕਾਰ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਯੋਗ ਨਾ ਰੱਖਣ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਮਾਮਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਲੰਬਿਤ ਸਨ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਹੀ ਰਸਤਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਾਮਲਾ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਸ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 15, 16][1129- ਐਫ-ਐਚ; 1130-ਏ-ਸੀ]

ਅੰਬਰੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ੁਕਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਫੇਰਸ ਇਨਫਰਾਸਟ੍ਰਕਚਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ । (2017) ਸੀ.ਪੀ.ਜੇ. 1 (ਐਨਸੀ)- ਮਨਜ਼ੂਰ।

ਚੇਅਰਮੈਨ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਹਾਊਸਿੰਗ ਬੋਰਡ, ਮਦਰਾਸ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਐਨ. ਗਣਪਤੀ (1990) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 608: [1990] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 272; ਬਾਬੂ ਮਨਮੋਹਨ ਦਾਸ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਸ਼ਨ ਦਾਸ (1967) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 836 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[1990] 1 ਐਸਸੀਆਰ 272 ਪੈਰਾ 6 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

(1967) 1 ਐਸਸੀਆਰ 836 ਪੈਰਾ 14 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

(2017) ਸੀ.ਪੀ.ਜੇ. 1 (ਐਨਸੀ)- ਨੇ ਪੈਰਾ 15 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2018 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 5802।

2013 ਦੇ ਖਪਤਕਾਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 250 ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖਪਤਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਨਿਵਾਰਣ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ 13.02.2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਨਾਲ

2018 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 9162।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਿਯਾਂਜਲੀ ਸਿੰਘ, ਰਾਹੁਲ ਰਾਠੌਰ, ਕੇ. ਕੇ. ਸ਼ੁਕਲਾ।

ਵੀ. ਵੀ. ਮਨੋਹਰਨ, ਨਿਤਿਆਨੰਦ ਸਿੰਘ, ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਤਲੇਸਰਾ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਉਦੈ ਉਮੇਸ਼ ਲਲਿਤ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

1. ਖਪਤਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1986 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਐਕਟ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਅਧੀਨ ਇਹ

ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਬਨਾਮ ਦਵਾਰਕਾਧੀਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਸ ਪ੍ਰਾਇਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ

ਅਪੀਲਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖਪਤਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਨਿਵਾਰਣ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਛੋਟੇ ਲਈ 'ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ') ਦੁਆਰਾ 13.02.2018 ਅਤੇ 08.08.2018 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 2013 ਦੇ ਖਪਤਕਾਰ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 250 ਅਤੇ 2014 ਦੇ 43 ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਾ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

2. ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ 2006-2007 ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਸੈਕਟਰ-24, ਧਾਰੂਹੇੜਾ, ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ "ਅਰਾਵਲੀ ਹਾਈਟਸ" ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਹਾਊਸਿੰਗ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਇੱਕ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਬੁੱਕ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਬਿਲਡਰ-ਖਰੀਦਦਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਕੀਤੇ। ਅਜਿਹੇ ਆਮ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਬਜ਼ਾ ਪਹਿਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ 2010 ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪ੍ਰੈਲ, 2012 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਈ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਅੰਤਿਮ ਕਿਸ਼ਤ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਕਈ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਰਹਿਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਸੜਕਾਂ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ, ਸੀਵਰੇਜ, ਤੂਫਾਨ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ, ਅੱਗ ਬੁਝਾਊ ਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਬਿਜਲੀ ਵਰਗੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਜਾਂ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਕੁਝ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ 2014 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 25054 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਢੁਕਵੀਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸਨੂੰ ਕੁਝ ਅਲਾਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ 2016 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 26358 ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

3. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ 19 ਅਜਿਹੇ ਅਲਾਟੀਆਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ 06.08.2013 ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ 2013 ਦਾ ਖਪਤਕਾਰ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 250 ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ:

“**1.** ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ, ਇਹ ਮਾਣਯੋਗ ਕਮਿਸ਼ਨ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਗਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੈਕਟਰ 21, ਧਾਰੂਹੇੜਾ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ "ਅਰਾਵਲੀ ਹਾਈਟਸ" ਬਹੁ-ਮੰਜ਼ਿਲਾ ਸਮੂਹ ਹਾਊਸਿੰਗ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਫਲੈਟਾਂ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਇੱਕ ਟਾਵਰ-ਵਾਰ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ ਕਿ ਉਹ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਟਾਵਰ ਲਈ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਟਾਵਰ-ਵਾਰ ਉਸਾਰੀ ਸਥਿਤੀ, ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧੂਰੇ ਨਿਰਮਾਣ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਤੇ

ਤਰਕਪੂਰਨ ਟਾਵਰ-ਵਾਰ ਵੇਰਵੇ/ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਦੀ ਅਨੁਸਾਰੀ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ।

ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਿਲਡਰ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੁੱਲ ਰਕਮ 'ਤੇ 36 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਾਲਾਨਾ ਜੁਰਮਾਨਾ (ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦਰ 'ਤੇ) ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਸਦੀ ਗਣਨਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

2. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਵਧੇ ਹੋਏ/ਵਾਧੂ ਈ.ਡੀ.ਸੀ. ਲਈ ਉਠਾਈ ਗਈ ਮੰਗ ਨੂੰ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰੋ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਵੀਨਤਮ ਨਿਰਦੇਸ਼/ਮੀਮੋ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਈ.ਡੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਈ.ਡੀ.ਸੀ. ਚਾਰਜ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗਣਨਾ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਿਲਡਰ ਦੁਆਰਾ ਡੀਜੀਟੀਸੀਪੀ - ਹਰਿਆਣਾ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਡੀਜੀਟੀਸੀਪੀ - ਹਰਿਆਣਾ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਬਿਲਡਰ ਨੂੰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਈ.ਡੀ.ਸੀ. ਚਾਰਜਾਂ ਲਈ ਨਵੇਂ/ਸੁਧਾਰੇ ਗਏ ਮੰਗ ਬਿੱਲ/ਪੱਤਰ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ-ਉਪਰੋਕਤ। ਕੁਝ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਈ.ਡੀ.ਸੀ. ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਾਧੂ ਰਕਮਾਂ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨਵੇਂ ਗਣਨਾਵਾਂ/ਬਿੱਲਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ 24% ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਾਯੋਜਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ।

ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਈ.ਡੀ.ਸੀ. ਚਾਰਜ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਸਥਿਤੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ।

3. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ ਕਿ ਉਹ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਓਪਨ ਸਟਿਲਟ ਕਾਰ ਪਾਰਕਿੰਗ ਚਾਰਜ 75,000/- ਰੁਪਏ ਤੋਂ 1,50,000/- ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਵਾਪਸ ਕਰੇ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਚਾਰਜ - ਇਹ ਵਿਕਰੀਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਨ।

4. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ ਕਿ ਉਹ ਨਵੇਂ ਪੀਐਲਸੀ ਦੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਗਾਂ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਯੂਨਿਟਾਂ ਦੇ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਫਿਲਮੀ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਪੀਐਲਸੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਤੁਰੰਤ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਵੇ।

ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਤੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੀਐਲਸੀ ਪੈਸੇ ਨੂੰ 36% ਵਿਆਜ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਕਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਲੈਟ ਗ੍ਰੀਨ ਫੇਸਿੰਗ/ਗ੍ਰੀਨ ਫੇਸਿੰਗ ਦੇ ਪੀਐਲਸੀ ਦੇ

ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ।

5. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ ਕਿ ਉਹ ਵਾਧੂ ਬਿਜਲੀ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਗਾਂ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰੇ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਯੂਨਿਟਾਂ ਦੇ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਬਿਜਲੀ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਤੁਰੰਤ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਵੇ।

6. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ ਕਿ ਉਹ ਬਿਜਲੀ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਗਾਂ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਮੰਗ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਜੋੜ ਇਕਪਾਸੜ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰਤੀ ਅਜਿਹੇ ਕੋਈ ਵੀ ਖਰਚੇ ਉਦੋਂ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਕਮ ਲਈ, ਜੋ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

7. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਖਰਚੇ ਉਦੋਂ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਫਲੈਟ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

8. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ 10,00,000/- (ਦਸ ਲੱਖ ਰੁਪਏ) ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹੋਈ ਮਾਨਸਿਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ।

9. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ 50,000/- (ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ।

10. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਤੇ ਫਲੈਟਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ, ਬਿਜਲੀ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ, ਬਿਜਲੀ ਬੈਕਅੱਪ, ਸੜਕਾਂ, ਪਾਰਕ, ਪਾਰਕਿੰਗ ਸਪੇਸ, ਕਲੱਬ ਹਾਊਸ, ਸਟਰੀਟ ਲਾਈਟਿੰਗ, ਸੀਵਰੇਜ ਡਰੇਨ, ਮੀਂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਨਾਲੇ, ਅੱਗ ਬੁਝਾਉਣ ਦਾ ਸਿਸਟਮ ਆਦਿ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ।

11. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਭੁੱਲਾਂ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਅਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਵਪਾਰਕ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰੋ, ਨਾਲ ਹੀ ਵਿੱਤੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ/ਜੁਰਮਾਨਾ/ਆਦਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਘੋਰ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

4. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ 23.08.2013 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣਾ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਬੂਤ ਵੀ ਪੂਰੇ ਹੋ ਗਏ। ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 20 ਸੁਣਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 25.02.2016 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਦਲੀਲਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

5. 07.10.2016 ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅੰਬਰੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ੁਕਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ

ਫੇਰਸ ਇਨਫਰਾਸਟ੍ਰਕਚਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ 1 ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਨੁਕਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ:

"(i) ਕੀ ਖਪਤਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(1)(ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਂਝੀ ਹਿੱਤ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਸਾਂਝੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕੋ ਵਿਅਕਤੀ (ਵਿਅਕਤੀਆਂ) ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਂਝੀ ਹਿੱਤ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ"

6. ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 2(1)(ਬੀ) "ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਖਪਤਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ, 1986 ਦੀ ਧਾਰਾ 12(1) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 13(6) (ਛੋਟੇ ਲਈ 'ਐਕਟ') ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ (ਛੋਟੇ ਲਈ 'ਸੀਪੀਸੀ') ਦੇ ਆਰਡਰ । ਨਿਯਮ 8 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਹਾਊਸਿੰਗ ਬੋਰਡ, ਮਦਰਾਸ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਐਨ. ਗਣਪਤੀ2 ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:

".....ਖਪਤਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(1)(ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਕਲਾਸ ਐਕਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਪਿੱਛੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਖਪਤਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਖਪਤਕਾਰ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਏ ਬਿਨਾਂ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਅਜਿਹੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ 100 ਫਲੈਟ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ/ਪਲਾਟ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਲਡਰ/ਡਿਵੈਲਪਰ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ ਅਤੇ ਖਪਤਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(1)(ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 10 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਲਾਸ ਐਕਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਪਿੱਛੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਕੀ 90 ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਉਸੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੂਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਧਾਰਾ 12(1)(ਸੀ) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ 'ਇੰਨੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ' ਅਤੇ 'ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਿੱਤ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ,

1 (2017) ਸੀਪੀਜੇ 1 (ਐਨਸੀ)

2(1990) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 608

ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਬਨਾਮ ਦਵਾਰਕਾਧੀਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਸ ਪ੍ਰਾਇਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ [ਉਦੈ ਉਮੇਸ਼ ਲਲਿਤ, ਜੇ.]

ਇੱਕੋ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਾਂਝੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ। ਧਾਰਾ 12(1)(ਸੀ)(ਡੀ) ਵਿੱਚ "ਸਾਰੇ ਖਪਤਕਾਰ ਇੰਨੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੇ" ਅਤੇ "ਇੰਨੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਜਾਂ ਲਾਭ ਲਈ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਜਾਂ ਲਾਭ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕੋ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

7. ਉਪਰੋਕਤ ਖਪਤਕਾਰ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 250 ਆਫ਼ 2013 ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ:

"**4.** ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 12(1)(ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ 19 ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 2017 ਦਾ ਇੱਕ ਆਈ. ਏ. ਨੰਬਰ 12680 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਕਤ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(1)(ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।

5. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਹਿਸ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਿਯਾਂਜਲੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਦਾਇਤਾਂ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 2017 ਦੇ ਆਈ. ਏ. ਨੰਬਰ 12680 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਾਂਗ ਹੀ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ, 2017 ਦੇ ਆਈ. ਏ. ਨੰਬਰ 12680 ਨੂੰ ਦਬਾਅ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

8. ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(1)(ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਅੰਬਰੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ 13.02.2018 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ 2013 ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਖਪਤਕਾਰ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 250 ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਯੋਗ ਨਾ ਹੋਣ ਵਜੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, 08.08.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ 2014 ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 43 ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਉਸੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ 4 ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 43 ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਯੋਗ ਨਾ ਹੋਣ ਵਜੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

9. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਸੰਬੰਧੀ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

"ਧਾਰਾ 2(1) ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਦਰਭ ਹੋਰ ਨਾ ਮੰਗੇ, -

(ਏ) ... ...

(ਬੀ) "ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ-

(i) ਇੱਕ ਖਪਤਕਾਰ; ਜਾਂ

(ii) ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ, 1956 (1956 ਦਾ 1) ਜਾਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰਡ ਕੋਈ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਖਪਤਕਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ; ਜਾਂ

(iii) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ; ਜਾਂ

(iv) ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਖਪਤਕਾਰ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਿੱਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖਪਤਕਾਰ ਹਨ;

(v) ਇੱਕ ਖਪਤਕਾਰ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਸਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ; ਜੋ ਜਾਂ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ;

ਧਾਰਾ 12. ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ – (1) ਵੇਚੇ ਗਏ ਜਾਂ ਡਿਲੀਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਮਾਨ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਜਾਂ ਡਿਲੀਵਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਕੋਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ-

(ਏ) ਉਹ ਖਪਤਕਾਰ ਜਿਸਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵੇਚੀਆਂ ਜਾਂ ਡਿਲੀਵਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਜਾਂ ਡਿਲੀਵਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ;

(ਬੀ) ਕੋਈ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਖਪਤਕਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਖਪਤਕਾਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਮਾਨ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂ ਡਿਲੀਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਜਾਂ ਡਿਲੀਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ;

(ਸੀ) ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਖਪਤਕਾਰ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਿੱਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖਪਤਕਾਰ ਹਨ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਲ, ਸਾਰੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ; ਜਾਂ

(ਡੀ) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਵਜੋਂ।

ਧਾਰਾ 13. ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ

(6) ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਇੱਕ ਖਪਤਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਹਵਾਲਾ ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ

ਉਪ-ਧਾਰਾ (iv) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1908 (1908 ਦਾ 5) ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਹੁਕਮ । ਦੇ ਨਿਯਮ 8 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਇਸ ਸੋਧ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਹਰੇਕ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

10. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਿਯਾਂਜਲੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਵੀ.ਵੀ. ਮਨੋਹਰਨ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਧਾਰਾ 2(1)(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਖਪਤਕਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵੀ ਪੀੜਤ ਧਿਰ/ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਵਿੱਚ "ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਪਤਕਾਰ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖਪਤਕਾਰ ਹਨ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਅੰਤਰੀਵ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਨਿਵਾਰਣ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਆਸਾਨ, ਲਾਗਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਧਾਰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਹੀ ਖਪਤਕਾਰ ਫੋਰਮ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਿਵਾਰਣ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(6) ਦੇ ਮਕੈਨਿਕਸ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਰਡਰ 1 ਨਿਯਮ 8 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਉਪਾਅ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਖਬਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਲਾਗਤ ਖੁਦ ਕਾਫ਼ੀ ਮਨਾਹੀ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਮਨੋਹਰਨ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਅੰਬਰੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਪਾਠ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਜਿਹਾ ਵਿਚਾਰ ਹੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸੰਭਵ ਵਿਚਾਰ ਸੀ।

11. ਧਾਰਾ 2(1)(ਬੀ) 'ਤੇ ਨੇੜਿਓਂ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (i) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਹ ਖਪਤਕਾਰ ਖੁਦ ਹੈ, ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (ii) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਸੰਗਠਨ ਜਾਂ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਜਿਹੇ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (iii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵਜੋਂ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (iv) ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ ਜੋ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ "ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਖਪਤਕਾਰ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਿੱਤ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖਪਤਕਾਰ ਹਨ"।

ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਧਾਰਾ 12(1) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਜੋੜ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ "... ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਲ, ਸਾਰੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ"।

12. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾ 12(1) ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉਪ-ਧਾਰਾ ' ਏ ' ਤੋਂ ' ਡੀ ' ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਚਾਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, "... ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਲ", ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲੈਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਜਵਾਬ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(6) ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜੋ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਧਾਰਾ 2(1)(ਬੀ)(iv) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਸੀਪੀਸੀ, 1908 (1908 ਦਾ ਐਕਟ 5) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 1 ਦੇ ਨਿਯਮ 8 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਇਸ ਸੋਧ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਹਰੇਕ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਦੇਸ਼, "ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ" ਕਾਫ਼ੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।

13. ਧਾਰਾ 13(6) ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਟੈਕਸਟ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਧਾਰਾ 2(1)(ਬੀ)(iv) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਆਰਡਰ 1 ਨਿਯਮ 8 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਇਸ ਸੋਧ ਦੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 12(1)(ਸੀ) ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀ "ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੋਰਮ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਲ" ਵਾਕੰਸ਼ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 13(6) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਕਤ ਵਾਕੰਸ਼ ਦਾ ਸੰਦਰਭ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 12(1)(ਸੀ) ਅਤੇ 13(6) ਸੁਤੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕੋ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੇ ਹਨ।

14. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਪਤਕਾਰ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਿੱਤ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖਪਤਕਾਰ ਹਨ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਨਿਵਾਰਣ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਆਸਾਨ, ਲਾਗਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਾਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਾਬੂ ਮਨਮੋਹਨ ਦਾਸ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਸ਼ਨ ਦਾਸ3 ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ:-

"ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਆਮ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਉਸ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ

ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੋਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨ ਨਾ ਹੋਣ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਨਿਰਮਾਣ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਬੇਤੁਕਾ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ ਜਾਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦੇਵੇਗਾ।"

ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(6) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ । ਨਿਯਮ 8 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ, ਇੱਕ ਵਰਗ ਕਾਰਵਾਈ ਬਣਾਈ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਮਾਨ ਸਥਾਨ ਵਾਲੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਧਾਰਾ 12(1)(ਸੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ । ਨਿਯਮ 8 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੰਨ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਖਪਤਕਾਰ/ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(1)(ਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋਵਾਂਗੇ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੁਝ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੇਗੀ ਉਹ ਹੈ ਉੱਚ ਵਿੱਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੇ ਫੋਰਮ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਜਿੱਥੇ, ਪਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸਮੂਹਿਕ ਕਾਰਨ ਲਈ, ਕਾਰਵਾਈ ਉੱਚ ਵਿੱਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੇ ਫੋਰਮ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

15. ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅੰਬਰੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ (ਉੱਪਰ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਪਾਠ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, 2013 ਦੇ ਖਪਤਕਾਰ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 250 ਅਤੇ 2014 ਦੇ 43 ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਾ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ।

16. ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਿੰਘ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(6) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਆਰਡਰ 1 ਨਿਯਮ 8 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਾਗਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧਿਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਸਦੇ ਮੁਵੱਕਿਲ ਇਸ ਵੱਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੰਬਿਤ ਸਨ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ, ਸਹੀ ਰਸਤਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਕਮਿਸ਼ਨ

ਕੋਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਾਮਲਾ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਸ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ। ਭਾਵ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਉਸੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

17. ਇਹਨਾਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ